

FELSEFE ARACILIĞIYLA DÜŞÜNME

phoenix 

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlıyıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Felsefe Aracılığıyla Düşünme

Chris Horner – Emrys Westacott

Orijinal Künye: *Thinking Through Philosophy: An Introduction*,
Cambridge University Press, 2000

Çevirmen: Ahmet Arslan

Kitap Editörü: Gülben Salman

Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. - 6. Baskı: Phoenix Yayınevi, Ankara

7. Baskı: Haziran 2022, Ankara

8. Baskı: Eylül 2023, Ankara

9. Baskı: Haziran 2025, Ankara

ISBN No: 978-975-6565-05-6

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com <http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Yayın Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitapevi.com>

FELSEFE ARACILIĞIYLA DÜŞÜNME

Chris Horner
Emrys Westacott

Çeviren
Ahmet Arslan

Chris Horner, Cambridge Regional College’da (Londra) ders veren bir Felsefe Profesörüdür. Horner’in genel araştırma alanları, ahlak felsefesi, politika ve estetikdir. Şu anda Goldsmith’s College’da (Londra) Kant’ın üçüncü kritiği olan *Yargı Gücünün Eleştirisi*’nin modern politik felsefeciler üzerindeki etkisini araştırmaktadır.

Emrys Westacott, Lisans öğrenimini Sheffield Üniversitesi’nde 1979 yılında yüksek şeref derecesi ile tamamlamıştır. Yüksek Lisans derecesini 1984 yılında McGill Üniversitesi’nden alan Horner, filozof Immanuel Kant’ın kitabı *Saf Aklın Eleştirisi* üzerine yazdığı teziyle 1995 yılında Teksas Üniversitesi’nden doktorasını almıştır. Halen Alfred Üniversitesi’nde (New York) Felsefe Profesörü olarak görev yapmaktadır.

Prof. Dr. Ahmet Arslan, 1944 yılında Urfa’da doğdu. Lisans öğrenimini Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Felsefe Bölümü’nde tamamladı, aynı bölümde 1973 yılında doktor, 1978 yılında doçent oldu. 1979 yılında Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde (o zamanki adıyla Sosyal Bilimler Fakültesi’nde) Felsefe Bölümü’nü kuran Arslan, 1988 yılında aynı kurumda profesör oldu. 1996-2008 yılları arasında Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü müdürlüğü görevinde bulundu. Aralık 2011 yılında emekli oldu. Arapça, İngilizce, Fransızca, Almanca bilen Ahmet Arslan’ın bu dillerden yapmış olduğu çok sayıdaki çevirilerinin dışında Osmanlı Kelam Düşüncesi, İslam Felsefesi, İlkçağ Yunan Felsefesi, Siyaset Felsefesi alanlarında bazıları aşağıda zikredilen eserleri bulunmaktadır: Kemal Paşazade’nin Tehafüt Haşiyesi, İstanbul, 1987; Haşiye ‘ala’t-Tehafüt Tahlili, İstanbul, 1987; İbni Haldun (4. Baskı), İstanbul, 2009; Felsefeye Giriş (13. Baskı), Ankara, 2010; Laiklik, Demokrasi ve Türkiye, Ankara, 1995; İlkçağ Felsefe Tarihi, 5 Cilt, 2006-2010.

Kathleen Horner Anisina (1914 - 1999)

İçindekiler

Önsöz	ix	
Teşekkür	xi	
1	Metafizik	1
2	Bilgi Kuramı	33
3	Zihin Felsefesi	71
4	Bilim Felsefesi	105
5	Ahlak Felsefesi	135
6	Siyaset Felsefesi	179
7	Sanat Felsefesi	211
8	Din Felsefesi	243
Küçük Sözlük	279	
Önerilen Diğer Okuma Parçaları	291	
Dizin	297	

Önsöz

Şu soruları göz önüne alalım:

- Özgür bir seçime benzeyen bir şey yaptığımda gerçekten özgür bir biçimde mi davranmaktayım?
- Modern çağlarda bilimin hayret verici derecede ilerlemesini açıklayan şey nedir?
- Bilim çağında dindar olmak akıl dışı mıdır?
- Irkçılığın ahlaksal bakımdan yanlış olduğunu söylediğimizde nesnel bir doğruyu mu ifade ediyoruz, yoksa sadece kişisel duygularımızı mı dile getiriyoruz?
- Kendisine değer verdiğimiz sanat, bize verdiği haz dışında nedir?

Filozofların tartıştıkları bu tür sorunlardır. Ancak hemen hemen herkes zaman zaman felsefi problemler üzerinde düşünür. Hayatının bir anında zihninin, bedeni olmaksızın var olup olamayacağı veya bir Tanrı'nın olup olmadığı veya rüya görmediğimizden kesinlikle emin olup olamayacağımızı kim merak etmemiştir? Bu tür sorular son derece ilginçtir, ancak kolay değildir. Onları, aynı sorunları ele almış başkalarının görüşlerinden yararlanmaksızın sadece kendi kendimize düşünmeye çalışmak yıldırıcı bir uğraştır. Bu biraz başka dağcıların deneylerinden yararlanmaksızın ve herhangi bir ekipman olmaksızın düz bir kayaya tırmanmaya girişmek gibidir. Böyle bir girişimde yerden birkaç metre sonra bu kayaya “yapışıp kalma” ihtimalimiz hayli fazladır.

Bu kitap, bu tür felsefi problemler üzerinde düşünmeye başlamayı arzu eden insanlar için yazılmıştır. Felsefe hakkında daha önceden bilgi edinilmiş olduğunu varsaymamaktadır. Birincil amacımız felsefenin en büyüleyici ve önemli problemlerinden bazılarıyla okuyucunun tanışmasına yardımcı olmaktır. Zaman zaman Batı geleneğine mensup büyük düşünürlerinin bazılarının düşüncelerini tartışacak olsak da, bu kitap bir felsefe tarihi değildir. Soruşturmamız boyunca özel öğretileri tanıyacak, betimleyecek ve değerlendirecek olsak bile, bir felsefi öğretiler kataloğu da değildir. Başka her şeyden çok yapmaya çalıştığımız şey, *felsefi olarak düşünmenin* ne anlama geldiğini göstermektir.

Kitaptaki sekiz bölüm kesinlikle felsefenin bütün dallarını temsil etmemektedir. Bu tür bir kitapta bunu yapmak mümkün değildir. Bundan dolayı bir seçme yapmak zorundaydık. Ancak üzerinde yoğunlaşmayı seçtiğimiz alanların tümü uzunca bir süredir felsefenin merkezinde olmuş olan alanlardır ve bugün de çok heyecan verici araştırma alanları olarak kalmaya devam etmektedirler.

Her bölüm az çok kendine yeten bir soruşturmayı kapsamaktadır ve diğer bölümler hakkında tanışıklığımız olmaksızın kendi başına anlaşılabilir. Ancak felsefenin bir dalına ait problemler genel olarak bir başka alanına ait problemlerle yakından bağlantılıdır. Örneğin siyaset felsefesi alanına ait sorulara nasıl yaklaştığımız, iyunin ve doğrunun doğasıyla ilgili ahlak felsefesi alanına ait soruları nasıl cevaplandırdığımızdan etkilenmek durumundadır. Bu bir bağlamda bir konunun tartışılmasının başka bir yerde söylenen şeyle kesişmesi, üst üste gelmesi anlamına gelir. Ancak bu, bir bölümün diğerine tabi olacağı ölçüde değildir.

Her soruşturmayı okuyucuların çoğunun bilmesi muhtemel bir soruyu ortaya atmak veya bir tezi ortaya koymakla başlatacağız. Daha sonra bu konuyu bu yolda ilk defa ilerleyen birinin aklına gelmesi muhtemel düşünceler ve sorularla teması kesmemeye çalışacak bir biçimde tartışacağız. Bu amaçla metin içinde şuraya buraya bu tür düşünceleri ifade eden sorular ve iddiaları yerleştireceğiz. Bu yaklaşım aynı zamanda tartışmalarımıza felsefi bir diyalogun yapısı ve havasını yansıtan bir şeyler kazandırmamıza yardımcı olacaktır. Felsefi diyalog ise çoğu kez yalnız başına düşünen felsefi bir düşüncenin bile aldığı biçimdir.

Hiçbir bölüm ele aldığı alanın tümünü kapsamaya çalışmamaktadır. Tersine her bölüm genellikle birbirleriyle yakından bağlantılı az sayıda sorun üzerinde odaklanmaktadır. Örneğin, Metafizik bölümü geniş olarak iki tartışmaya ayrılmıştır: Belirlenimcilğe karşı özgürlük ve idealizme karşı materyalizm. Benzer şekilde sanat felsefesi bölümü sanata niçin değer verdiğimiz sorusu üzerine uzun bir soruşturmadır. Bu yaklaşım, mevcut felsefi seçeneklerin tam listesi hakkında bilgi vermeye karşıt olarak felsefi düşüncenin özelliğini gösterme temel amacımızla uyumaktadır.

Ancak felsefe tarihi şüphesiz gerek iç değeri bakımından, gerekse bugün felsefi problemlerimizi tasarlama ve ele alma tarzımızı kesin bir biçimde belirlemiş olmasından dolayı şüphesiz bilinmeye değerdir. Bundan dolayı önemli felsefi tezler hakkındaki açıklamalarımızı fikirlerini tartıştığımız büyük düşünürlerin bazıları üzerine vereceğimiz kısa bilgilerle tamamlayacağız. Felsefi tartışmanın akışını bozmamak için bu özetler ana metinden ayrılmıştır. Aynı nedenle “Eleştirici bir tarzda düşün!” kutuları, metinde temas edilen akıl yürütme biçimleriyle ilgili bazı temel tanım ve ayrımlar hakkında somut örneklerle tamamlanan ayrı açıklamalar vermektedir.

Bu kitap ilkin ve öncelikle genel okuyucuyu hedeflemekle birlikte bir el kitabı veya ortaöğretim ve üniversite seviyesinde giriş derslerindeki okuma parçaları için tamamlayıcı bir kaynak olarak kullanılmak için de son derece uygundur. Ancak burada tartışılan problemleri ele almaya girişmek için okuyucularımızın nedenleri hangileri olursa olsun, kitabımızın onlara “felsefe yapma”nın ne anlama geldiği hakkında bir duygu, onun insanı ne kadar “derinden meşgul eden” bir şey olduğu hakkında bir fikir, nihayet en heyecan verici buldukları sorunları daha ileri düzeyde araştırmaya götürme yönünde bir arzu vermesini ümit ederiz.

Teşekkür

Farklı destek ve yardımlarından ötürü Alfred Üniversitesi ve Cambridge Regional College'daki meslektaşlarımıza teşekkür etmek isteriz. Buna ek olarak değerli tavsiye ve desteklerinden dolayı Howard Caygill, Jim Booker, Alison Ainlie, Bill Dibrell, Neil Gascoigne, Fiona Tollhurst, Phillip Blond ve Frances Viggiani'ye; zihin felsefesine ait bölümün ilk taslağını yazan ve bu projenin ilk çalışma ortaklarından biri olan Simon Christmas'a; teşvik, sabır ve yayınla ilgili rehberliğinden ötürü Noel Kavanagh'a; okuyucular, eleştirciler, iş arkadaşları ve dostlar olarak katkıları paha biçilmez olan Diana Thurley ve Vicky Westacott'a özel şükran borçluyuz.